

Recht voor de groene ruimte

Fred Kistenkas, Harm Borgers & Machteld Kistenkas, 2017. Wageningen Academic Publishers (derde geheel herziene druk), 192 pagina's, € 42. ISBN 978-90-8686-310-5.

Wie betrokken is bij gebruik, inrichting en beheer van de groene ruimte in Nederland, krijgt te maken met wettelijke kaders, zoals de Wet natuurbescherming, Wet ruimtelijke ordening, Habitat- en Vogelrichtlijn, Barro en Wabo, PAS, provinciale verordeningen, inpassingsplannen, omgevingsvergunningen en in de toekomst de Omgevingswet. Wie zich zorgen maakt om de kwaliteit van ruimte en landschap doet er goed aan iets te weten van deze wettelijke kaders.

Kistenkas *et al.* geven in *Recht voor de groene ruimte* een overzicht van de relevante wetgeving en in beperkte mate ook de toepassing daarvan. Na een inleiding over het Nederlandse rechtsstelsel volgen hoofdstukken over ruimtelijke ordening, natuur en landschap, Europees natuurbeleid, de Noordzee en de overgang naar de Omgevingswet. Het boek is bedoeld voor studenten, maar is ook interessant voor experts en bestuurders die werken aan de groene ruimte.

De auteurs beschrijven niet alleen het recht en enige jurisprudentie, maar leggen ook uit en geven commentaar. Zij hebben grote moeite met de eenzijdige bescherming van natuur en landschap door middel van de habitattoets en de EHS-toets en pleiten voor toepassing van het duurzaamheidsbeginsel uit het Verdrag van de EU. Dat verdrag is in hun ogen belangrijker dan richtlijnen als de Habitatrichtlijn en volgens dat beginsel zouden ecologische, economische en sociale belangen steeds tegen elkaar afgewogen kunnen worden, terwijl de habitattoets alleen maar een *nee, tenzij*-beoordeling kent. Voor dit standpunt is veel te zeggen omdat het bijvoorbeeld multifunctionele oplossingen mogelijk maakt, ook in natuurgebieden. Daarom is ook een hoofdstuk over ecosysteemdiensten toe-

gevoegd. Een probleem is echter dat natuur vaak een zwakke partij in gebiedsontwikkeling is en dat bovendien de natuur in Natura 2000-gebieden er vaak belabberd voor staat. Bescherming ligt dan meer voor de hand dan afweging tegen andere belangen. Wat dat betreft heeft de Omgevingswet die vooral een ontwikkelingsgerichte aanpak stimuleert weinig te bieden. Zo biedt zij geen enkel handvat voor landschapsbeleid op rijksniveau, ondanks de nationale verplichtingen van de Europese landschapsconventie. Ook de provincies worden niet verplicht om aan landschapsbeleid te doen. Met een omgevingsvisie en provinciale verordening kunnen ze dat wel, maar ze hoeven het dus niet.

Ik ben geen jurist en kan niet overzien of alle recht goed behandeld is. Jammer is dat er veel herhalingen voorkomen. Zo wordt de kwestie van duurzaamheid versus ecologische bescherming op vele plaatsen vaak letterlijk hetzelfde opgevoerd. Het zit de auteurs blijkbaar hoog. Relevant voor LANDSCHAP is dat vaak wordt gerefereerd aan artikelen uit dit blad.

JOS DEKKER, HOOFDREDACTEUR